

**Ioannis De Lvgo Hispalensis, Societatis Iesv, S. R. E. Tit.
S. Balbinæ Presbyteri Cardinalis, Disputationes
Scholasticæ, Et Morales De Virtute Fidei Divinæ**

Lugo, Juan de

Lugduni, 1656

V. An voluntas credendi possit esse mala saltem denominatiuè, &
extrinsecè ab alia voluntate mala imperante.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81031](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81031)

est transgressus, facere mala, & non fecit. si ergo laudabilior est, qui potuit relinquere honestum, quod non reliquit, quam qui non potuit, & hoc solum propter potentiam ad contrarium, quam habuit, & quam ille alius non habuit: consequens est, ut quod maior fuerit potentia ad relinquendum honestum, eò sit laudabilior, qui illud non reliquit; quia sicut se habet simpliciter ad simpliciter, ita & magis ad magis. Non potest autem negari, quod plus potentia & inclinationis habeat ad dissentendum fidei cui plures rationes contra illam proponuntur, quam cui pauciores, & debiliores, & contra minorem potentiam habeat ad dissentendum fidei ille, qui aliunde habet euidenciam de obiecto reuelato, quamuis non habeat euidenciam de reuelatione, & ideo possit non credere reuelationem quam ille, qui talem euidenciam non habet; si quidem euidencia illa de obiecto reuelato debilitat, & enervat motiva omnia, quæ possent esse pro eius falsitate deterrentes à fide: ergo ille, qui talem euidenciam non habet, plus habet potentia ad dissentendum fidei, & per consequens credit cum maiori potestate ad non credendum, atque adeo ex hoc saltem capite cum maiori laudabilitate, & merito cæteris paribus.

83 Confirmatur primo, quia ex duobus, quorum alter maius lumen habuit, & melius cognouit honestatem obiecti, & alter minus, grauius peccat, & acrius reprehenditur primus quam secundus si vterque præcepto credendi non satisfacit: ergo minus laudabitur, si æquè obseruent ambo præcepta cæteris paribus: nam quo plus adiutorij habuit, eò minus contulit de suo, quam alter, qui cum minoribus viribus æquè operatus est. Confirmatur secundo, quia ab eo, qui plus accipit, plus exigitur. Vnde si acceptis quinque talentis, seruus ille alia quinque superlucratus non fuisset, sed sola duo, sicut qui duo acceperat, non ita suo debito satisfecisset, sicut qui duobus solis acceptis duo alia lucratus est; si ergo acceptis solis duobus superlucratur quinque, sicut ille qui quinque acceperat, laudabilior erit quam si quinque accepisset, ergo si cum inæquali lumine & cognitione honestatis æqualem fidem habeat ei, qui maius lumen accepit, plus merebitur cæteris paribus; & per consequens maius illud lumen alterius computatur ad hoc, ut minus mereatur quam si cum minori lumine æqualem fidem habuisset.

84 Restat respondere ad fundamentum illius auctoris, qui ideo vult, euidenciam aliunde habitam non minuire, sed augere meritum fidei, quia apparere magis facit honestum actum credendi. Pro cuius solutione aduerto, nos non negare in vniuersum de omnibus rationibus antecedentibus, quod augeant meritum fidei; sed de illis solis, quæ non ostendunt maiorem, aut melius honestatem fidei, sed solum auferunt difficultatem aliquam contrariam, quales possunt esse rationes aliquæ, quæ non tam ostendunt veritatem obiecti, quam soluant argumenta aliqua contraria atque ideo solum concurrunt remouendo prohibeas, indirectè, non directè & positivè ut motuum credibilitatis, & per consequens non ostendunt magis honestatem fidei, sed minuunt difficultatem credendi, vel etiam si possent intrare motuum credibilitatis, non tamen vimur positivè illo motiuo, sed aliis: de his itaque rationibus diximus non augere, sed minuire cæteris paribus meritum fidei: in his enim non procedit argu-

Rationes quæ non ostendunt maiorem, aut melius honestatem fidei, sed solum auferunt difficultatem aliquam contrariam non augent meritum fidei.

mentum, cum non magis, vel maiorem honestatem fidei nobis ostendant. Rursus de illis rationibus, quæ nobis ostendunt magis honestatem fidei & de euidencia obiecti aliunde habitæ, si hæc deseruire possent ad ostendendam melius honestatem credendi, quatenus ostendit obiectum illud credendum aliunde esse conforme rationi, diximus partim augere posse, & partim minuire meritum fidei: minuire quidem, quatenus minuunt difficultatem credendi: augere verò, quatenus ostendit maius debitum, & maiorem honestatem fidei. Ille verò auctor solum vult rationes illas augere, non tamen vilo modo minuire meritum, quod falsum esse ostendimus; quia quæ parte minuunt difficultatem, minuunt meritum, quod cæteris paribus, est maius, quo difficilius est opus honestum, quod proponitur. An verò plus augeant, quam minuunt meritum, & ideo simpliciter augeant, & non minuunt, potest dubitari. Quod tamen non est contra doctrinam traditam, nec possumus de hoc aliquid certum statuerere pendere enim ex circumstantiis particularibus, cum possit contingere, quod plus difficultatis auferatur, quam ostendatur honestatis maioris in fide. Potest etiam contingere, ut licet plus ostendatur honestatis, voluntas tamen credendi non habeat pro motiuo illam maiorem honestatem, quæ accrescit, sed solum debitum, & honestatem, credendi, ut sic: quo casu, licet rationes illæ ostendant ex se maiorem honestatem, non tamen conducunt efficaciter ad maius meritum, cum voluntas non moueatur ab illo excessu honestatis, pro ut necesse esset, ut ex illo excessu refundetur maior honestas, & maius meritum in ipsam voluntatem credendi. Sed de his satis, quia non sunt magni momenti.

SECTIO V.

An voluntas credendi possit esse mala saltem denominatiue, & extrinsecè ab alia voluntate mala imperante.

Diximus supra, non posse de facto assensum fidei infusæ exerceri sine voluntate imperante honesta, & supernaturali, siue hoc procedat ex natura talis assensus, siue ex lege Dei, atque adeo prærequiri voluntatem imperantem, quæ non sit mala malitia formali. Quæstio nunc est, an voluntas illa imperans assensum fidei, quæ ex suo obiecto, & ex se est formaliter bona, & honesta, possit esse extrinsecè, & denominatiue mala quatenus imperat ab alia voluntate mala, ut si aliquis, v.g. ex fine vanæ gloriæ, vel ex alio fine inhonesto, desideret habere verum actum fidei, & ad hoc impeteret sibi affectionem piam credendi, à qua postea immediatè procedit assensus fidei. Quo casu voluntas immediatè imperans assensum fidei, esset quidem in se bona formaliter & honesta atque supernaturalis habens pro motiuo intrinsecò honestatem solam credendi; esset tamen extrinsecè mala malitia denominatiue, quatenus procederet ab alia voluntate mala imperante, quæ esset mera denominatio extrinsecè in voluntate bona proveniens formaliter à sola malitia prioris voluntatis. Quæ quidem quæstio longiore exigeret tractationem in hoc loco, nisi generalis esset ad omnes actus supernaturales, imo ad omnes actus honestos, an possint esse bo-

ni in se, & placentes Deo, licet simul denominentur extrinsecè mali ex eo, quod aliquo modo procedant extrinsecè ab alia voluntate mala imperante. De qua questione egi ante 25. annos, dum hanc materiam discipulis dictarem, & postea latius *disp. 15. de Penitentia, sect. 9. & 10.* ubi partem affirmantem latè probavi, & dixi locum etiam habere in actibus fidei infusæ, & voluntatis credendi: quæ voluntas potest simul retinere suam propriam moralitatem, honestatem, & libertatem formalem, licet habeat malitiam extrinsecam, & denominatiam à voluntate mala imperante; dum tamen non imperetur imperio determinante omnino ad hoc instans, quo actus imperatus exercetur, sed cum latitudine aliqua temporis. Tunc enim actus imperatus retinere potest novam & propriam libertatem, cum nihil præcedat in actu primo proximo inferens necessariò actum imperatum, nec pro hoc instanti, nec pro tempore sequenti. Non quidem pro hoc instanti, quia supponimus, non imperari actum imperatum, ut fiat hoc instanti, sed hac hora, v. g. sed neque etiam præcedit aliquid inferens necessariò actum imperatum pro tempore sequenti, nihil enim aliud præcedit, nisi actus imperans existens hoc instanti pro priori naturæ: hoc autem totum non inferit necessariò actum imperatum pro hac hora: nam postquam actus imperans existit hoc instanti, potest voluntas tempore sequenti ab eo imperio cessare, atque ita non impellere se ad actum imperatum. Si ergo hoc instanti ponatur actus imperatus, ponitur liberè libertate propria & formali, cum in actu primo proximo nihil prius præcedat, quod inferat necessariò actum imperatum, nec pro hoc instanti, quo ponitur, nec etiam pro reliqua parte horæ. Quæ omnia loco citato latius explicata, & probata sunt, & postea approbata inveni apud Rispaldam *tom. 1. de ente supernaturali, disp. 65. n. 9.*

His, quæ ibi dicta sunt, nihil addendum occurrat, nisi quod P. Hurtado in *presenti disp. 46. sect. 3. §. 46. & sequentibus* conatur adhuc probare non posse assensum fidei, vel affectum pium credulitatis vitari extrinsecè ab actu imperante etiam remoto. Qui reiectis aliorum rationibus, quæ à nobis iam solutæ fuerant, alias affert ad id probandum, quibus nunc breuiter respondebimus. Primò itaque arguit §. 54. quia sequeretur affectum credulitatis non habere tunc aliam libertatem, & moralitatem, nisi quam extrinsecè participaret ab actu imperante malo, nam imperium adimit immediatam libertatem, & bonitatem actui imperato, ut supponit ex §. 46. consequens autem est absurdum: ergo. Hoc tamen argumentum non indiget solutione, cum ipsemet in illo §. 46. vnde dicit se supponere illud principium, falsum fuerit, & meritò, non bene probari contra nos, quod imperium adimat libertatem actui imperato, quippe qui consequenter & libertatem & moralitatem propriam in eo ponimus.

Secundò arguit §. 55. quia actus naturalis non potest imperare actum supernaturalem, multòque minus id poterit actus vitiosus, quod latius probauerat §. 19. & sequentibus ex eo, quod actus ignobilior non potest imperare nobiliorem, quia imperare pertinet ad superiorem, obedire verò ad inferiorem. Hæ tamen metaphoræ sunt sine fundamento solido: nam re ipsa nec actus imperans imperat, nec imperatus obedit, sed anima est, quæ

Card. de Lugo de virtute Fidei divina.

per actum vnum imperat, vel quasi imperat improprie sibi actum alterum: actus autem non magis imperat, quàm voces, per quas Dominus sermo imperat, nec certe qualitas illa accidentaliter est capax dominij, vel obedientiæ: quare ex hoc capite non apparet repugnantia in eo, quod eadem anima possit sibi actum per actum naturalem imperare actum supernaturalem. Nec ex eo probauimus *suprà* supernaturalitatem piæ affectionis, quod per illam imperetur assensus fidei supernaturalis, & requiratur proportio talis inter actum imperantem, & imperatum. Sed potius ex eo, quod per piam affectionem debet homo disponi ex parte sua de congruo ad habendum concursum, & alia principia necessaria ad assensum fidei supernaturalem, cum Deus ad hæc dona supernaturalia, quantum fieri potest, exigat semper ex parte hominis dispositionem congruam supernaturalem.

Dicunt, actum amoris supernaturalem non procedere à cognitione naturali, sed prærequirere cognitionem eiusdem ordinis supernaturalem: ergo & actus imperatus supernaturalis non procedet, nisi ab actu imperante eiusdem ordinis, & supernaturali Respondetur negando consequentiam: maior enim proportio exigitur inter cognitionem, & amorem, quam inter actum imperantem, & imperatum, quod quidem ab omnibus concedi debet: nam actus amoris non potest procedere à cognitione, quæ sit ordinis inferioris, vel etiam superioris: neque enim actus amoris spiritualis potest procedere à cognitione materiali, neque e contra amor materialis potest procedere à cognitione spirituali; & tamen actus materialis potest imperari ab imperante spirituali, & actus naturalis ab imperante supernaturali; non potest ergo argui ab vna proportionem ad aliam, Ratio autem differentie est, quod omnis appetitus elicitus comparatur ad principium cognoscituum, sicut appetitus innatus ad naturam: quare sicut cuilibet naturæ correspondet diuersus appetitus innatus, ita cuilibet principio cognoscituum correspondet appetitus elicitus sui ordinis, vnde principio cognoscituum materiali non potest correspondere appetitus elicitus spiritualis, neque e contra. Quæ ratio non procedit in actu imperante, & imperato, in quibus experientia ostendit non requiri, quod sint eiusdem ordinis, sicut eadem experientia ostendit id requiri in cognitione, & appetitu, qui ex illa procedit; Cuius ratio esse videtur, quod naturæ viuenti datur principium cognoscituum, ut possit querere bonum sibi conueniens, & fugere malum sibi etiam noxium. Vbi autem datur duplex vita, prout datur in homine; altera materialis, & sensitua; altera spiritualis, & rationalis; debet correspondere duplex appetitus diuersus. Quado verò aduenit tertia vita supernaturalis, qualis aduenit per gratiam, sicut debetur illi principium cognoscituum eiusdem ordinis, ita debetur etiam appetitus supernaturalis, sicut cuilibet vitæ cognoscitiuæ naturali debetur appetitus eiusmodi vitæ proportionatus. Non est ergo arguendum à proportionem appetitus cum cognitione ad proportionem æqualem inter actum imperantem, & imperatum, qui etiam si pertineant ad diuersi generis vitas, seruant ordinem sufficientem inter se.

Vigebis ex eodem auctore §. 21. quia appetitus sensituius nunquam potest imperare actum intellectus, aut voluntatis, quia hi sunt in ordine

Y 3 super

superiori: ergo licet non requiratur vnitas ordinis inter actum imperantem, & imperatum, requiritur tamen, quod actus imperans non sit inferior, prout est actus naturalis respectu supernaturalis. Respondetur, absque eo quod recurramus ad inferioritatem ordinis, reddi posse rationem claram, cur appetitus materialis non possit imperare actus potentie spiritualis; quia nimirum nulla potentia potest imperare, nisi actus, quos habet pro obiecto: actus autem spirituales, sicut non possunt esse obiectum sensuum exteriorum, vel interiorum; ita nec appetitus sensitui, qui solum potest amare obiecta sensibilia, & materialia, sicut ipse materialis est.

90
Obiectio 3.

Tertio arguit illo §. 55. quia actus supernaturalis est eleuatio nature, quam perficit, & dirigit ad finem supernaturalem, quæ directio debet esse specialissime à Deo: relatio autem praua, hoc est, in finem prauum, & omnis actus, qui ab ea oritur, est deflexio à perfectione, & à fine non solum supernaturali, sed etiam naturali. Sed certe immerito hoc argumento vitur ad hoc probandum; cum ipse paulò ante, nempe §. 47. & 48. ingenuè confessus fuisset, in nostra sententia bene, & consequenter nos distinguere malitiam totam ab illo actu supernaturali imperato, qui totus est bonus, & placet Deo, nec per ipsum deflectimus à Deo, sed solum per imperantem, in quo solo residet tota malitia, & deflexio à Deo: actus verò imperatus solum denominatur malus extrinsecè, hoc est, proueniens ab imperio malo, & à deflexione præcedenti, per quam defleximus à recto, per actum verò imperatum non deflectimus, sed accedimus ad Deum, & dirigimur ad finem supernaturalem, atque ideo Deus est specialis auctor illius; non est tamen Auctor Deus, ut imperetur ab actu malo, sed quod supposito iam actu malo, & tota eius malitia fiat actus supernaturalis, qui nullam addit malitiam nouam, sed solum bonitatem.

91
Obiectio 4.

Arguit quarto §. 55. ad hominem, quia si potest vitari affectus credulitatis, ergo & assensus fidei vitari poterit: consequens autem non admittimus: ideo enim dicimus debere assensum fidei imperari immediatè à voluntate honesta, quia est cultus Dei, sed non minus voluntas credendi est cultus, & obsequium Dei, cum sit voluntas libera colendi Deum per assensum; ergo vel assensus fidei poterit imperari immediatè à voluntate mala, vel pia affectio non poterit. Respondetur, in primis assensum etiam fidei posse mediatè vitari, quando nimirum voluntas pia credendi imperaretur à voluntate mala; tunc enim etiam assensus fidei subsequens esset malus denominatiuè à mala radice remota. Est tamen differentia inter piam affectionem, & assensum fidei quod illa potest imperari immediatè à sola voluntate mala præcedente, & ita nullum imperium bonum præsupponere: assensus fidei debet semper imperari immediatè à voluntate bona, licet mediatè possit procedere, & imperari à voluntate mala. Ratio autem huius differentie constat satis ex supradictis. Primò quia assensus fidei, si non imperetur à voluntate bona, non erit bonus, cum de se nullam habeat bonitatem, aut libertatem; ideo, ut sit cultus Dei, indiget bonitate proueniēte ab actu imperante. At verò pia affectio, licet imperetur extrinsecè ab actu malo, in se tamen retinet propriam libertatem, & honestatem, ratione cuius placeat Deo, & ipsum colat. Secundò, quia

pia affectio bona imperans assensum fidei requiritur, tanquam dispositio congrua, ut diximus, ad habendum à Deo concursum, & principia necessaria ad assensum fidei supernaturalem. Ad ipsam verò piā affectionem non requiritur alia dispositio præuia meritoria de congruo, cum ipsa sit primum meritum congruum: ideo ipsa potest absque alio imperio bono, & cum solo imperio prauo, vel sine vilo prorsus imperio præcedente.

Sed contra hoc potest argui quintò, quia etiam concedatur posse aliquem actum reflexivè piā affectionem credendi referendo eam ad finem prauum, adhuc pia affectio supernaturalis subsequens non erit effectus extrinsecè, aut denominatiuè ab eius malitia: ad hoc enim requiritur, quod actus imperatus verè procedat ab actu imperante prauo. Quod autem pia affectio eo casu non procedat ab actu imperante prauo, probati potest ex iis, quæ cum P. Suarez diximus supra sect. 3. nimirum; casu, quo aliquis vna voluntate bona, & simul altera praua imperaret immediatè assensum fidei, non inhiç etiam extrinsecè assensum fidei ab imperio prauo, nec denominatiuè ab eius malitia, quia reuera, non procederet ab illo, sed solum ab imperio bono. Cuius rationem diximus esse, quod Deus non daret concursum ad assensum fidei intuitu imperij prauu, sed solum intuitu imperij boni; procederet autem assensum fidei ab hoc imperio, non est solum procedere imperij, & subsequi assensum, sed ulterius includit, quod Deus intuitu talis imperij, & ad exigentiam dei suam concursum, & alia principia necessaria ad talem assensum, quod tamen Deus tunc non faceret intuitu imperij prauu, sed solum intuitu imperij boni. Hoc autem idem videtur dicendum in casu nostro, quo aliquis imperio prauo imperaret sibi piā voluntatem credendi. Tunc enim Deus non daret concursum, & principia necessaria ad piā affectionem intuitu imperij prauu, sed intuitu iudicij credibilitatis, & motui honesti aliunde positi ad volendum credere, quare voluntas credendi, licet præcedat imperium prauum, non procedet ab illo, atque ideo, nec ab eo vitatur extrinsecè, ad quod non sufficit præcedere imperium, nisi actus imperatus re ipsa à tali imperio procedat.

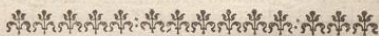
Respondetur tamen negando primum antecedens, & ad exemplum, quod in eius probationem affertur ex assensu fidei, quem diximus non inhiç ab imperio malo, nec ab illo procedere, negamus esse paritatem. Ratio autem differentie petenda est ex proximè dictis: ideo enim assensus fidei non procederet immediatè ab imperio malo, quia Deus decreuit non concurrere ad assensum fidei supernaturalem, nisi posito imperio immediato bono supernaturali, & eius intuitu: quo non posito, Deus non concurreret, atque ideo etiam si alterum imperium prauum, non mouetur Deus ab eo, ut concurrat ad talem fidei assensum. Ad hoc autem, ut Deus concurrat ad assensum piā credulitatis supernaturalis, non prærequiritur aliam dispositionem, vel imperium bonum, sed sufficit, quod motiua sufficienter posita sint: quia hunc concursum non debet dare Deus intuitu solum alterius dispositionis, aut meriti congrui, sed ex decreto, & lege communi sua quoties obiectum proponitur, & aliz causæ naturales exigent concurrum.

cursum ad affectum naturalem, Deus eleuat ex lege communi ad affectum supernaturalem. Quāvis ergo Deo displiceat voluntas illa mala imperans affectum credulitatis, ea tamen posita dat ex lege sua eius intuitu concursum ad affectum credulitatis supernaturalem eliciendum. Sicut displicet etiam Deo voluntas mala Sacerdotis volentis consecrare ad finem sacrilegum; & tamen ea voluntate, & intentione posita, Deus eius intuitu concurret ad conuersionem supernaturalem; quia ad hanc non praeexigit dispositionem, aut meritum congruum ex parte ministri, sed solam eius intentionem, etiam si sacrilega sit.

Alia argumenta, quae fieri possunt contra hanc nostram sententiam, proposuimus, & dissoluimus latē in loco citato de Pœnitentia. Nunc addo eandem laudatē P. Suarez in 1. 2. tract. 3. disp. 8. de actibus humanis, sect. 1. num. 15. & sequentibus, ubi dicit, valde probabile esse, quod actus fidei supernaturalis possit esse extrinsecus malus ex imperio malo. Plus etiam concedit Granado in presenti tract. 10. post disp. 4. comment. in art. 9. num. 4. ubi concedit, posse actum fidei in fusa denominatione extrinsecus malum ab imperio immediato malo, dum tamen non ab illo solo imperetur, sed etiam ab alio imperio bono.

Denique aduerto, me olim in hac materia, & postea in loco citato *tomo de Pœnitentia*, inter alia argumenta adduxisse ad probandum, quod actus supernaturalis possit imperari extrinsecus ab actu malo, exemplum illius, qui ex fine vanæ gloriæ vult confiteri, & imperat sibi detestationem peccatorum, cui argumento ut responderet P. Hurtado in presenti dicta disp. 46. §. 9. plusquam deberet, meo iudicio, concessit. Progreditur enim, ut concedat, quoties aliquis suo etiam legitimo Confessario peccata sua confitetur, in iis tamen circumstantiis, in quibus confessio ipsa culpam venialem contineat, quia v.g. Prælati sub veniali præceperat, ne tunc confiteretur, vel quia propter capitis defatigationem debebat tunc non confiteri, vel ob quamlibet temporis, loci, vel alterius generis circumstantiam, confessionem esse inuvalidam, & Sacramentum irritum, imò, nisi ignorantia excuset, sacrilegium grauissimum, quia non potuit voluntas illa conficendi esse bona, & supernaturalis, qualis ad Sacramentum requiritur; in hoc tamen excessu, ni fallor, vir alioquin doctus, & acris ingenij, & sine causa reuocat in dubium, vel damnat frequentissime valorem confessionum, in quibus Pœnitentes non solent adeo scrupulosè circumspicere, & examinare circumstantias omnes, an immunes sint ab omni prorsus culpa. Imò sæpe sine necessitate Confessarium adeunt viri etiam religiosi, non ea hora, quæ à Prælati designata erat, sed alia contra Prælati directionem quod vix potest communiter à culpa veniali excusari, maxime propter leue aliquod scandalum non obseruatæ ordinationis Prælatorum. Aliquando etiam confitentur die aliqua ad vitandum ruborem, & verecundiam, & ne parum spirituales æstimentur, alioquin die illa non confessuri; aliquando ex alio fine humano, & non honesto, in quibus casibus, si aliunde confessio integra sit, & doleant de peccatis, nemo certe coget eos ad repetendas eiusmodi confessiones, ut inuvalidas, & non parum argueretur falsa ea doctrina, ad quam defendendam necesse esset pœnitentes ad has angustias reducere contra communem omnium sensum, &

praxim, & ut verum fatear, non erat necesse tanto dispendio argumentum illud soluere hæc omnia concedendo: Nam licet dolor de peccatis debeat esse actus supernaturalis ad effectum obtinendum in Sacramento Pœnitentiæ; voluntas tamen ipsa confitendi, & manifestandi peccata, non video unde necesse sit, quod sit semper supernaturalis; sicut etiam in baptismo adulti requiritur ad remissionem peccatorum dolor de peccatis, qui sit actus supernaturalis: non tamen videtur necessarium, quod voluntas ipsa, & intentio recipiendi baptismum sit supernaturalis, nec credo negari posse, quod iustificetur in baptismo, qui cum debito dolore de peccatis, illum recipit, licet intentio illum recipiendi sit naturalis. Quare alij minori dispendio respondent ad illud argumentum nostrum dicendo, confessiones illas esse validas communiter loquendo, etiam si pœnitens ex fine venialiter malo ad confessionem accedat; quia quamuis voluntas confitendi sit mala venialiter, actus tamen doloris, & propositi non est malus, sed bonus, & supernaturalis, nec vitatur ab illa alia voluntate mala, quia ab illa non procedit, sed à voluntate non faciendi, aut suscipiendi Sacramentum inuvalidum, & vitandi sacrilegij. Quam responsionem licet non existimem sufficientem, & ideo in prædictis locis eam impugnari; minus tamen difficile ita responderi posset, quam condemnando, ut inuvalidas (& seclusa ignorantia) ut sacrilegas tot confessiones, quas adeo frequenter viri etiam timorata conscientia facere solent. Post hæc autem scripta vidi quæstionem hanc latē disputatam apud Ripaldam dicto tom. 1. de ente supernaturali, qui nostræ sententiæ subscribit, & multa eruditè, & ingeniosè ad eam defendendam addit disp. 50. per totam, quæ apud ipsum videri possunt.

DISPUTATIO XI.

De iudicio credibilitatis, quod præcedit piam voluntatem credendi.

SECTIO I. An iudicium euidentis de credibilitate, debeat esse supernaturale.

II. A quo habitu infuso eliciatur iudicium credibilitatis.

III. Vtrum simplex apprehensio de credibilitate sine alio iudicio sufficiat ad piam voluntatem credendi.

DE necessitate, & euidencia huius iudicij præcedentis diximus supra disp. 5. sect. 1. nunc reliqua, quæ ad ipsum pertinent, examinanda sunt; nempe de eius supernaturalitate de eius obiecto, & habitu, à quo procedit, & an suppleri possit aliquando per simplicem apprehensionem.